

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATX

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA.

10 céntims cada número per tot Espanya.

Números atrasats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas
Cuba - Puerto Rico, y Extranjer, 5

REFRANS POPULARS

Pèl Juliol ¿ni dona ni cargol?

CRÓNICA

LOS NOUS REGIDORS

(LO NEBOT DEL BATLLE)

Fins a las onze de la nit ben tocadas no va tornar a casa seva 'l fill del porter.

—Ja es aquí en Joanet—va dirme aquest, que algunes horas avants m' havia comunicat la seva inquietut a causa de la tardansa del xicot.

—Me 'n alegro molt—li vaig respondre.—Pero escolteu ¿qué no podriau ferme l'pujar? M' agradaria confessarlo.

Pochs moments després tenia en ma presencia a n' aquell bordegàs de tretze a catorze anys. Estava roig com un perdigot y tot amarat de suor: anava arremengat de brassos y espitregadot, y sos ulls brillants com si estiguessen borratxos, li saltavan de alegria.

—Hola, bona pessa. Y donchs ¿de ahont venim a n' aquesta hora?

—De salvar a la patria—m va respondre ab cómica gravetat.

Y observant que me 'l mirava ab extranyesa, va afegir:

—¿Qué no ho sab que jo y molts altres xicots ens hem fet polítics? Sí, senyor, sí. Per ara som una colla de dos ó trescents.... Hi ha tots els trinxe-rraires.... ¡Y que 'n son de trempats!.... ¡Y quin ull tenen!.... Allá hont posan la vista, clavan la pedra.

—Be, veurás, no 't precipitis. M' acabas de dir que t' has fet polítich. Ara digam quina política es la teva.

—A yay: la bona.... la política que 'n diuben de la *regiració*.... ó un nom aixís, no me 'n recordo bé.

—Deus voler dir de la *regeneració*.

—Aixó mateix.

—Y cómo ha sigut que 't fesses polítich?

—Veurá, un servidor de vosté, el Quimet de la Planxadora, el Toni de ca'l Sabater y 'l Menut de la porteria del davant estavam jugant a balas, quan tot de un plegat ens compareix un home barbut, ab cara de juheu de misteri y 'ns diu:—*Hola mutxat-xus careis ganarus una passeta per barba?* Pues ya m' esteu seguint. Y ab ell hem anat tots quatre, y 'ns ha portat a una casa gran.... molt gran, que ja ni havia mes de vent xicots.... Y allí 'ns han dit que haviam de tirarnos al carrer, a trencar vidres.... y que aixís salvariam a la patria.

—¿Y vosaltres qu' heu respost?

—Que volia vosté que responguesim? Vinguin pedras y en dansa.

—Pero ¿no teniau por de la policia?

En Joanet per tota resposta va esclafir la mes desvergonyida de las riallas.

—Miri, senyoret—me digué seguidament—mentres ha durat la gresca ó com si diguessim desde las cinch de la tarde fins ara fa poch la policia no 'ns ha deixat ni un sol moment.... ni aquell home barbut y ab cara de juheu tampoch. Semblava 'l nostre mestre. Quan las pedras que tiravam feyan caure a micas els vidres de un aparador, ell deya:—*¡Muy bien, noys!*—Quan trencavam els fanals:—*Magnífico! buena punteria!*.... Quan empaytavam als tranvías, cridava:—*Duro!.... Duro!....*

De tant sentirli dir *duro, duro*, jo y molts altres fins ens varem arribar a creure qu' en lloch de la pesseta que 'ns haviam promés, al acabar la feyna 'ns donarian un duro.

—Y tú, naturalment, atrafegat ab tirar pedras, no has olorat per quin motiu vos han llessat a promoure tots aquests trastorns.

—Sí, senyor, que ho he olorat.... Perque jo faig cap a tot, y ho he sentit ben clar lo que deyan uns y altres.

—Diguin de mí lo que vulguin, ningú negará que soch un president d' altura.

—Veyám, donchs, fesme'n dos quartos... Expli- cam las opinións que t' has anat formant. ¿Creus que 'l govern hi guanya alguna cosa ab aquests re- bomboris?

En Joanet, á pesar de sa curta edat, se veu que té qualitats de primera, fillas de una innata vocació política. Ab frasse animada y ab una intenció flo- rentina que li envejaría 'l mateix Silvela, va anarme enumerant los bons resultats que 'ls que manan es- peran de las bullangas ab trencadissa de vidres. Confesso, que al sentirlo, 'm va deixar embabecat. ¡Dimontri de xicot!....

Ab aixó dels pagos nous, tothom está disgustat, y son molts els que diuhen que no pagarán encare que 'ls trinxin. És com si volgués sortir un tumor maligne: en aquests cassos, millor que deixar-lo treballar per dintre es excitarlo per ferlo apareixer avants de temps á veure si 's torna bort. ¿De quína mane- ra? Anticipantse als aconteixements. Vosaltres botiguers voldriau tancar por- tas en un día donat? Donchs las tancareu avants d' hora, sempre que á nosaltres ens convingui, ab la circumstancia espe- cial de que 'ls vidres trencats els paga- réu vosaltres. Aixís anirá cundiut el dis- gust, el desconcert y la por. Y si no 'us doma 'l canguelo reduhintvos á la impotencia, vos domará la declaració del estat de siti, prenent pretext pera proclamarlo dels mateixos alborots. Ab aixó vos acabarám de aixafar la guita- rra, y aneuli ab cansons, á n' en Villa- verde, quen suspesas las garantías, y al amparo dels concells de guerra vos de- mani 'ls quartos.

Aquestas consideracions vaig deduhir de las explicacions de 'n Joanet, un dels héroes de las últimas jornadas.

Sols un punt duptós quedava per aclarir.

—¿Cóm, sent lo govern tan amich de la reacció clerical, pot col sentir que siga insultat lo convent dels Pares Jesui- tas?

—Vaja, home—'m va respondre en Joanet—no sigui criatura. ¿Qué no ha passat may pel carrer de Caspe? Arri- bis á veure aquell gran edifici, y com- pendrá desseguida que no son pas els Jesuitas els que hajan de donar la mes petita ganancia als vidriers. Las sevas finestras están blindadas: las que no tenen persianas de ferro, tenen un flat tan groixut que no l'esbotza ni una llamborda.

—Ara ho entench... De aquesta ma- nera no poden rebre cap dany... y 'ls insults de que son objecte encare 'ls re- sultan profitosos, desde 'l moment que las sevas queixas van á repercutir com passivament en lo cor dels seus enamo- rats. ¡No hi ha com tenir la casa forta y la closca dura!....

Tal es lo que vaig treure en clar de la *interview* tinguda ab en Joanet, el día del seu debut en la política qu' ell ne diu de la *regiració* de la patria.

Aquesta es la política modernista.

De la practicada per l' antich sistema n' acaba de donar un exemple trágich, l' hermosa ciutat de Badalona, entrega-

da fa temps á la rancuniosa competencia de un pa- rell de cacichs, que tiran á matar.

Apyantse en la protecció de dos cap-pares de la política, l' un en lo tupé de un marqués senador, l' altre en las pantorrillas de un advocat senador tam- bé, cada vegada que á Madrid se gira la truyta, de l' oli bullent de la paella badalonina 'n surten tals esquitxos, que qui n' arreplega algun al mitj dels ulls, se queda cego.

Dissapte ab motiu de cambiarse una part del ajuntament, els de l' una y l' altra banda, deguda- ment preparats ab armas de tall y ab armas de foch, varen posarse á l' altura de dos tribus africanas. No ab mes sanya s' estussinan al Riff quan els puja la mosca al nas, que á l' altra part del Besós, las ká-

L' ALEGRÍA DEL PAGÉS

—La cosa ha dut molt bullit, pero ¡al últim n' hi sortit!

UNA IDEA FELÍ

—Home, Benet, ¿sabs que hi ha un gran negoci a fer?

—¿Quin?

—Posar dipòsits de caixas de mort per tot allí ahont passa l'elèctrich.

hilas de Aben-Palay y de Aben-Renom, quan se troban cara a cara, a punt de menjarse 'l fetje.

Y tot ¿per qué? Pel gust de manar fastidiant al adversari y afavorint al amigatxo. Pel recreo de repartirse'l pressupost municipal, cada dia mes mermat pel déficit. Per la satisfacció de mangonejar lo llegat piadós de un badaloní ilustre, D. Vicens Roca y Pl, que si arriba a presumir que 'ls diners que deixava per ausiliar als pobres, havian de servir per enconar a sa població natal, avants de fer lo que feu, els tira a mar.

La fam de llo y l'odi de pantera son los móvils únichs de las lluytas badaloninas, que 'l dissaapte varen tacar aquella població tan simpática ab la sanch de quatre morts y de un gran número de ferits, deixant ademés un rastre de rancunias y una congraciació de novas venjansas.

No sols contra 'ls que manejan la faca y 'l revólver hauria de caure la justícia humana: los jefes de las kábilas deurian també entendres ab ella, y mes que ningú aquell marqués y aquell advocat que ab las sevas trassas y menyas sembran la discordia y 'l salvatjisme en un poble treballador, envenenat avny pel caciquisme mes desenfrenat.

P. DEL O.

ISEMPRE AVANTI

Reñat de que tú no 'm sentirias en ta cambra, una nit entrava jo, quan més de gust dormias arrebossada al llit.

Ta carn tebiona omplia la saleta d' enervador perfúm: el blavós gresolet de la tauleta, de misteriosa llum.

Veya tos cabells negres, abundosos, d' embullats cargolins, pel blanch coixi y per un somris descalosos tos llabis carmesins.

Treyas per fora 'l cobrellit de puntas els brassos estirats: per sobre, el pit molsut, las camas juntas, hi veyia dibuixats.

Volia sagellar ta carn gemada ab un petó de foch, y la holandá ab qu' estavas acotxada aixeco poch a poch.

Alashoras el cor, ho pots ben creure, ¡quin salt que 'm va donar! El meu atreviment, vaig poguer ventre que 't feya despertar.

Me semblá que 'm miravas reptadora y esverat de debó, en lloch de anar avant, vaig eixí a fora penedit de ma acció.

Jo 'm creya haver quedat com un atleta y he sapigut després, que de mi vas dibent ab tó mofeta: —¿Que curt de geni qu' est!

QUIMET.

LA ESQUELA MORTUORIA

No hi havia esperansa: la ciéncia, molt poderosa quan las malalties no son de debó, acabava d' apurar tots los seus recursos.

Ben clar ho havia dit el metje cridant al marit a part:

—Es inútil que vulgui enganyarlo fingint una confiansa que no tinch: la malalta se 'n va per moments. No 'ns queda mes remey que conformarnos y esperar lo desenllás ab santa resignació.

Y agafant el sombrero, 'l doctor saludá y 's dirigí a la porta.

Lo senyor Gil va quedarse fret, aturdat, com si tot lo món li hagués caygut a sobre...

No hi havia remey... tot era inútil... No quedava altra cosa que fer qu' esperar resignadament lo desenllás... ¿Cóm dirli aixó a la pobra moribunda? ¿Cóm prepararla pel fatal moment que la ciéncia considerava inevitable?...

—¿Quinas novedats tenim?

Al ressó d' aquesta veu, lo senyor Gil va semblar que retornava d' un somni.

—Deu l' envia. Pepet, vosté 'm treurá del apuro —exclamá allargant carinyosament la ma al nou arribat que aixís l' interrogava.

—¿Qué necessita?

—Que 'm prepari a n' ella. Segons el metje, aixé está liest.

—¿Decididament?

—No m' ha donat ni sombra d' esperansa. Entri,

entri al quarto, y veji si pot insinuarli alguna cosa. Jo no 'm veuria ab cor.

—¿A solas vol que li digui?

—Sí. Ella sempre l' ha tingut de molta confiança. Parlili ab suavitat; déixili tralluhir la veritat de mica en mica....—

En Pepet baixá 'l cap, apartá un cortinatje y entrá á n' el quarto de la moribunda.

—¿Tú?—va fer aquesta al véurel, dirigint al mateix temps una rápida mirada á la porta.

—Sí; jo, Casilda meva; jo que vinch á veuret com cada día.

—¿Y ell?

—Aquí fora; está trastornadíssim.

—¿Es dir qu' estém sols?

—Sí; ¿per qué? ¿qué tens?

—Ho comprench tot, ho veig tot. Escolta.—

La malalta parlá al seu amant ab la clarividencia que dona al ser humá l' últim raig de la vida. Ella ho veyá, ho endavinava; era en vá que tractessin de consolarla ab frasses sense sentit: demá á aquella mateixa hora seria morta.

—No diguis aixó, Casildeta.... El metje....

—Si 'l metje opina lo contrari, s' engranya. La vida se m' escapa; ho toco, ho sento... ho conech millor que 'l metje y que vosaltres....

—Cálmate, sosségate....

—Gracias, pero no 's tracta d' aixó. ¿Sabs qué vull? Que dels detalls del meu enterro te 'n cuydis tú....

—Casilda, Casildeta....

—Sobre tot—digué la malalta sense fer cas de l' interrupció—redacta ab molta atenció la esquila mortuoria. Que ningú sospiti res, que 'l carinyo del meu marit resulti ben patent.... Ja que en vida ha permanescut sempre en tan dolça ignorancia, morta jo vull que honri la meva memoria ab la redemptora atenada del seu amor....—

Com si manifestada aquesta aspiració ja no tingués res més que fer sobre la terra, la malalta exhalá un suspir llarguíssim y torsá 'l cap sobre 'l coixí. Era morta.

En Pepet plorá; lo senyor Gil, sempre bondados, plorá mes qu' ell, y desahogats una mica 'ls seus cors, hagueren d' emprendre la trista tasca de cumplir las últimas disposicions de la difunta.

—¿Vol fer l' esquila mortuoria?—preguntá en Pepet allargant al marit una quartilla de paper blanc.

—Fássila vosté. No tinch pols per agafar la ploma.

Vacilant y neguitós, en Pepet se disposá á escriure, dihent al senyor Gil:

—¿Cóm la vol comensar? ¿Su desconsolado viudo?

—No; es massa débil, massa pálit.... Ell 's mereix molt mes. Posi: *Su amante esposo*.... Aixó es mes tendre y pinta millor l' estat del meu cor.—

La esquila, meditada y discutida ab carinyosa sollicitut, quedá per fi redactada en aquesta forma:

D.ª CASILDA VALLS de Gil

¡HA FALLECIDO!

Su amante esposo, hermana, tias, primos y demás parientes....

Etc. etc.; lo demás no 's diferenciava gayre del estil corrent de todas las esquelas.

La criada dugué 'l borrador á l' administració del diari, y la familia comensá á ocuparse del ceremonial del enterro.

DESPEDIDA

—¿Quán tornarás?

—Quan aquí hi hagi un bon govern.

—¿Si que va llarch!

L' endemá va sortir l' esquila al periódich; pero per una equivocació del caixista, després de las paraulas ¡HA FALLECIDO!, l' anunci segufa imprés aixís:

Su amante, esposo, hermana, tios... etcétera, etc.

Darrera del *amante* hi havían posat inadvertidament una coma.

Al llegir l' esquila, molts foren los coneputs de la familia que no pogueren contenir una maliciosa rialla.

Lo senyor Gil ¡pobre senyor! ni se 'n va adonar d' aquesta petita errada d' imprenta.

A. MARCH.

CLIXÉS

Qui s'ha confrato...

Donya Tulita ne passa en iglesias tot el temps; es presidenta d' assilots y protegeix molts convents. A las criadas despatxa si vesteixen gallerets....

y ella al teatro cada vespre
veureu com se diverteix
plena de flors y escotada
al costat d' un *cosí* seu.

¡Qui d' apariencias se fia
ja està ben fresch!
¡Mare de Deu, quina barra
que te la gent!

Jo conech unas fulanas
que quan surten al carrer
qualsevol se pensaria
que son fillas d' un marquès.
Portan sols vestit de seda,
els barrets del extranjer
y pobretas... el seu pare
es un trist empleadet;
y per poguer gastar luxu
s' omplan la panxa de vent.

¡Tot es farsa avuy en dia
per els passeigs!
¡Mare de Deu, quina barra
que te la gent!

Molts dias allí á las quatre
se n' ou trepitj pel carrer,
obra un bulto una escateta
que torna á tancarne llest.
Es en Pep que va casarse,
per vias d' uns seus parents,
ab una dona molt lletja
perque tenia quartets...
y ara á les nits li fa veure
que va á vetllá á un amich seu.

¡Quántas cosas fan fé 'ls quartos
á molts solters!
¡Mare de Deu, quina barra
que te la gent!

Viu en Ramón com un princep,
dona en sa casa concerts,
te palco al teatro y als toros,
passa el dia á n' el café,
quan vé l' estiu va á pendr' ayguas,
porta 'ls dita tots plens d' anells,
te pis al Passeig de Gracia
y quatre ó cinch de servey...
¡Y cobra sols trenta duros
al arribá á fi de mes!

¡D' hont pot sortí aquest miracle
ningú coneix!
¡Mare de Deu, quina barra
que te la gent!

¿Veyeu aquell que va en cotxe
ab un tronch que talla 'l vent?
Donchs fins per donarse tono
als e balls parla en francés
y 'ls stipa d' escarola
per refresca 'ls els budells;
aixó sí, neg irá á un pobre
un tros de pa si á má vé,
y en cambi ell ne dirigia
un cert Banch... que va aná al cel.

¡Quedantse 'l pobre accionista
ab els papers!
¡Mare de Deu, quina barra
que te la gent!

MIQUELET DE LA MONTANYANA.

MAL TEMPS

Aixó de las pedregadas va cundint.
Primer hem tingut las del cel; després las de la
terra.

Aquellas no mes afigían als pajesos; aquestas
amohinan á tothom y sembran la intranquilítat en
totas las esferas.

Quan pedregava de dalt á baix rebían els camps,
los horts, els arbres.

Ara que pedrega de baix á dalt los que reben son
els vidres.

Es la música bullanguera de moda.

La gent tímida en sentintne trencar un ja no sab
lo que li passa.

—¡Ja hi som!— diu senyantse precipitadament,
per si després no tenia temps de ferho.

Y ben esbrinada la cosa, resulta que lo que s' ha
trencat no es un vidre sino una ampolla de gaseosa
buyda que una criada anava á tornar á cal adroguer.

Pero l' efecte está produhit y comensan las corre-
dissas y aquests fan corre á aquells y tot un barri
s' posa en commoció.

—¡Per qué corra vosté?

—No ho sé; pero com veig que aquells corran...

—Y aquells ¿per qué deuhén corre?

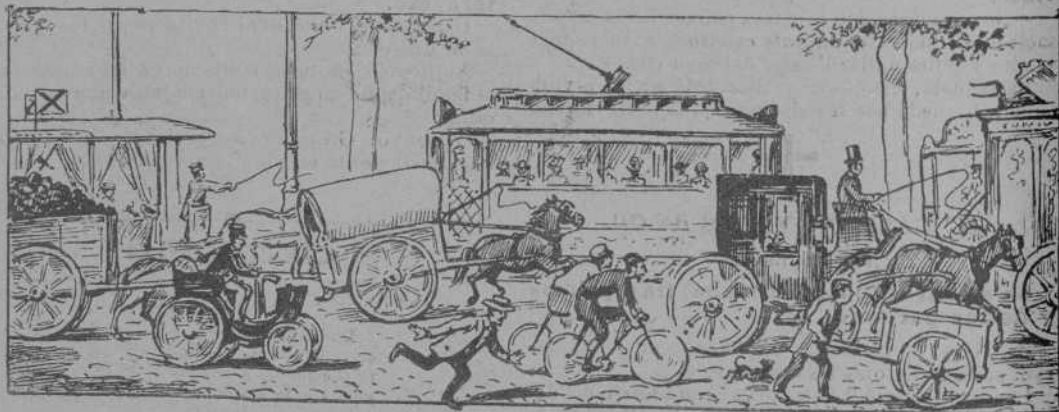
—Segurament deurá ser perque veurán corre á
algú de mes enllá.

Aixís s' escampa la gresca y aixís neixen, crei-
xen y s' agegantán las malas noticias.

Algunas tenen tant fonament com lo de l' ampol-
la de gaseosa. Altras, ni siquiera aixó.

A LA RAMBLA

PANORAMAS

L' hora del moviment.

Dissapte á la tarde m' explicavan que á Badalona n' hi havia hagut una de Sant Quintin, que de la població no quedava pedra sobre pedra.

—¿Sab qui es mort també?—m' deya el que 'm comunicava tan espelúsants notícias:—en Pelaez.

—¿L' inspector de policia?

—El mateix.—

V.ig dedicar al difunt un piadós recort... y al cap d' un' hora, passant pel davant del Govern civil, te 'm veig al senyor Pelaez assentat tranquilament á la porta, segurament sense sospitar la terrible desgracia que á Badalona acabava de passarli.

La nostra gent es aixis y no hi ha medi de ferla ser d' altra manera. Si tothom se contentés ab dir lo que ha vist y palpat, los fets no adquirirían ciertas proporcions ni pendríam com un elefant lo que no passa de ser una formiga.

Al cap-de-vall del carrer se sent soroll.

—¿Soroll? Aixó es un tiro.

—Aquí baix ja tiran tiros.

—Potsen han mort á algú.

—Diu que hi ha hagut morts.

—¿Molts?

—Un ó dos...

—D' u que n' hi ha hagut vintidós....—

Y rodi la bola y vinga ¡passar lo temps fent el ton-to, que la m' teixa feyna qu' hem tingut avuy per descomprende la noticia la tornarem á tenir demá per descompondrela.

Per lo demés, tot marxa com vostés ja saben.

Mal temps, llampechs estranys, pedregadas...

Los motllos vells per ara no 's rompen.

Los que 's rompen son los vidres.

MATÍAS BONAFÉ.

LLIBRES

LLIBRE D' HORAS per APELES MESTRES.—Un non volúm de inspiracions ben propias y caracteristicas del autor de *Margaridó*. Feya ja algun temps que no donava á l' estampa cap obra literaria. La publicació de un *Llibre d' horas* per en Gual recordá á un íntim amic del Apeles, que aquest també 'n tenia un de preparat, y á las sevas excitacions se decidí á treure'l á llum.

«Ahont aniriam á parar—li deya aquell amic—si 'ls poetas de cap de brot vos obstinasseu en mantenir estujadas sens més ni més las bellas joyas que produhin pera ornament de la literatura catalana?»

Lo calificatiu de joyas es el que en justicia correspon

aplicar á cada una de las vintiquatre composicions (una per cada hora del día) que constituheixen el llibre.

En ell se manifesta l' Apeles com un poeta contemplatiu de l' hermosa naturalesa, en tots sos variats aspectes. La fusió de las bellas naturals ab los més exquisits sentiments del seu cor, apareix realçada de una manera perfecta. Cada hora representa un quadro de poesia penetrant y fonda. Las vintiquatre constitueixen un verdader poema de llum y de colors, de r' fletes y matisos.

¿Vol formarse'l lector una idea del *Llibre d' horas*? Aquí van dos ó tres mostres, y consti que no las trio. L' atzar me las dona, al obrir lo llibre.

MATÍ.—*Las set*

En aquest festí de perfums y cants
d' iris y bronzits, d' alas y poncellas:
en l' orgia breu de transports d' amor
que 'l mati celebra;

En aquest festí que Deu presideix
y hont tot té sa part, hont tot s' ubriaga,
de Sol los acells, l' oreig de perfums,
las flors de rosada;

En l' orgia breu hont sas bodas d' or
festejan rihent el Cel y la Terra:
com acells y flors hi som convidats,
dolsa amiga meva.

Portemhi en present tot el nostre amor,
que fora eternal si ho fossem nosaltres:
beguemhi també l' ardent raig de Sol
que fogueja l' ánima.

Beguemhi aqueix foch que 'l día naixent
serveix generós al vas de la vida!
¡Signémhi amor méu!... ¡Signém del festí!
¡Jogsem de l' orgia!

TARDE.—*Las dugus*

De las boras dels camíns
l' escardot n' fa jardins,
mes ¿qui veu sas flors moradas?

En els boscatjes deserts
el merlot dona concerts
mes ¿qui las sent sas passadas?

¡Déu te dó flors, escardot!
¡Déu te dó cansons, merlot!
Déu vos guard' sublins artistas
qu' esclatén juyosamente
en cansons que ningú sent
y en flors que no han de ser vistas!

NIT.—*Las nou*

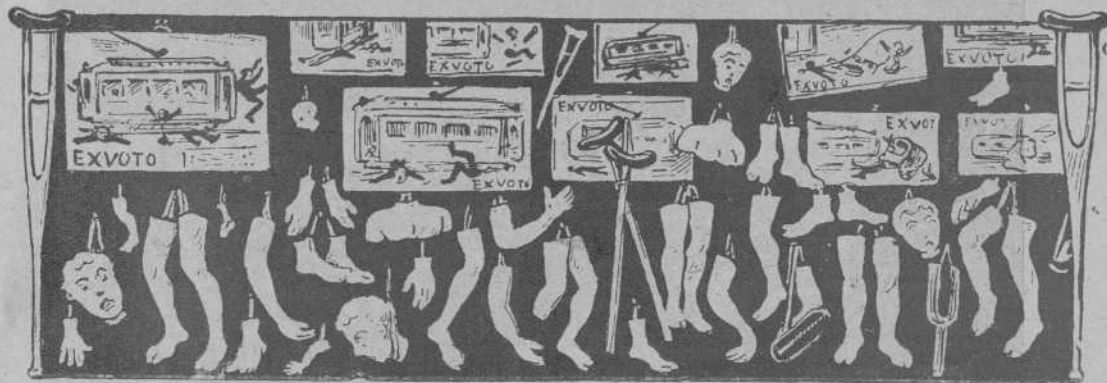
El Cel—el germá gran—obra sos ulls que son
estrellas á miriadas.

El Mar—germá mitjá—bressa cantant, cantant,
una non-non d' onadas.

Y en tant en sa n' bressol la Terra 's va adormint
—la germaneta xica—
sota l' esguart del Cel y á la non non del Mar
que may s' adorman mica.

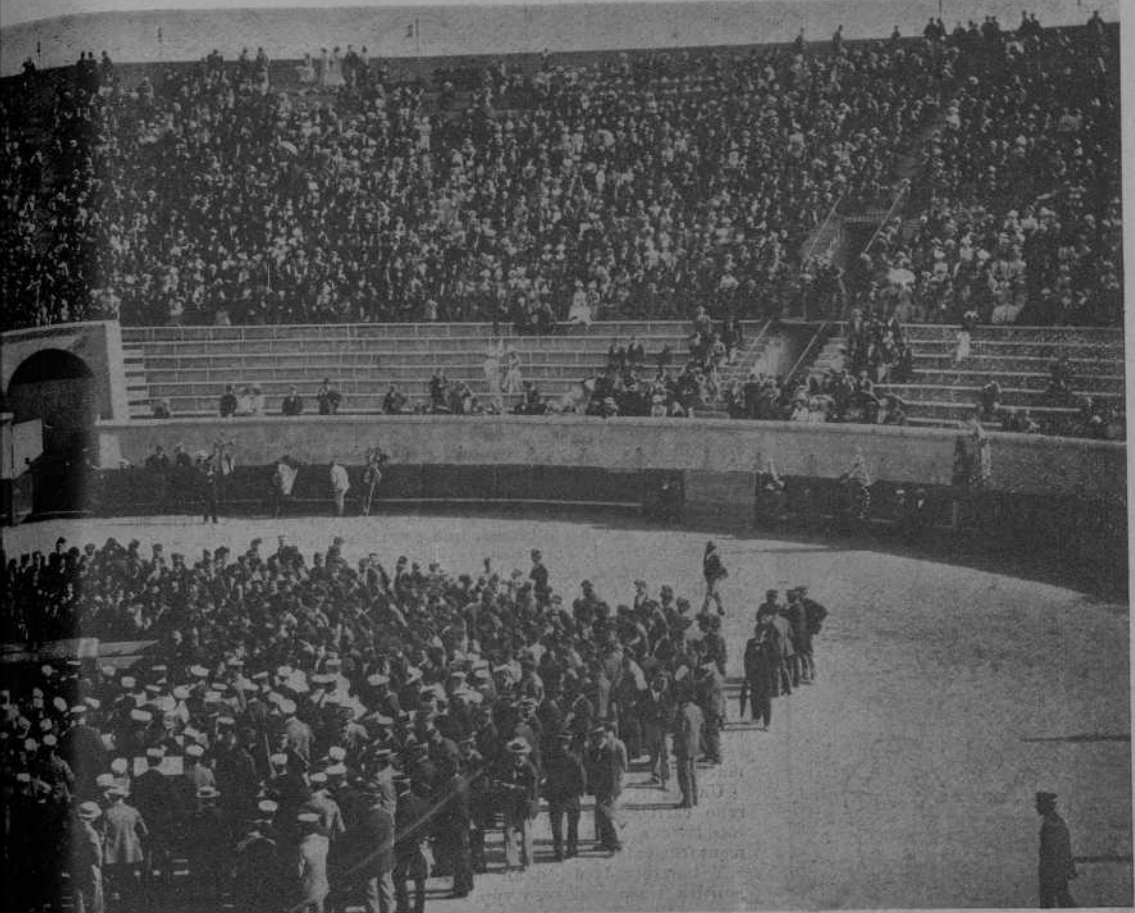
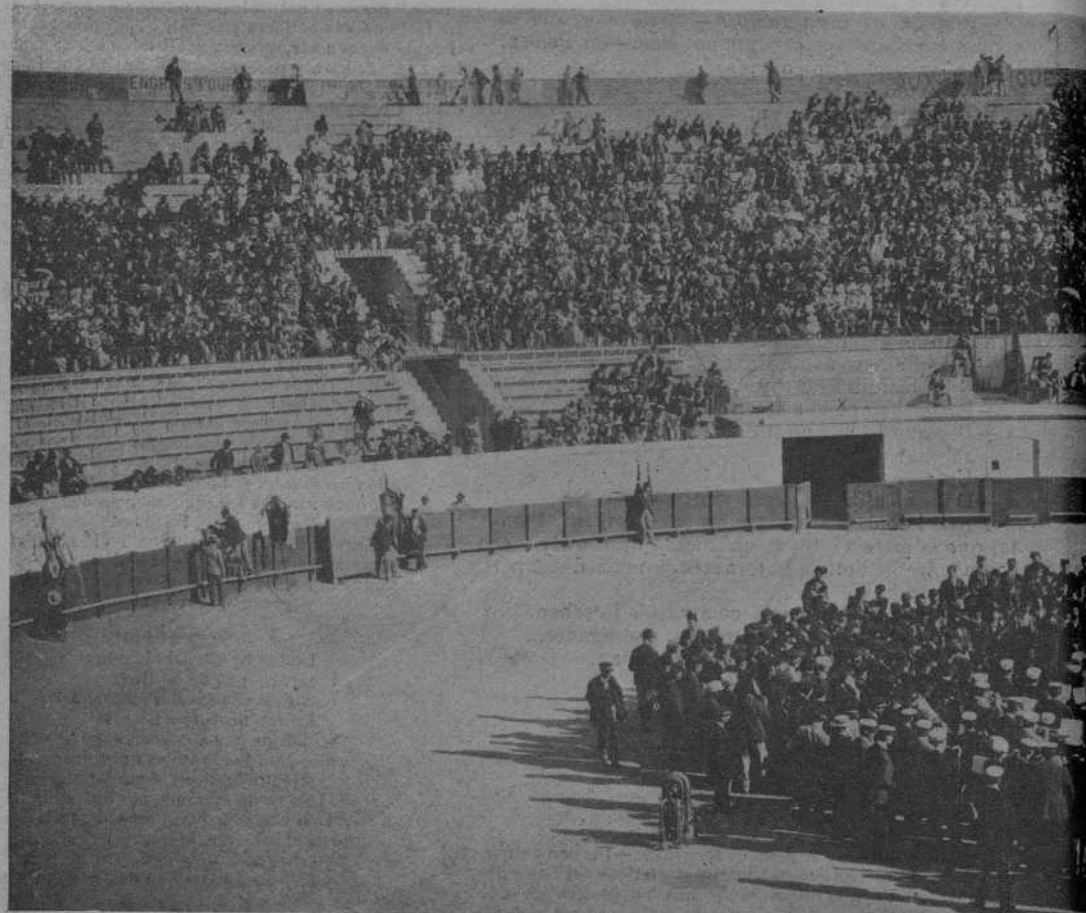
ELÉCTRICHS

A LA BONANOVA

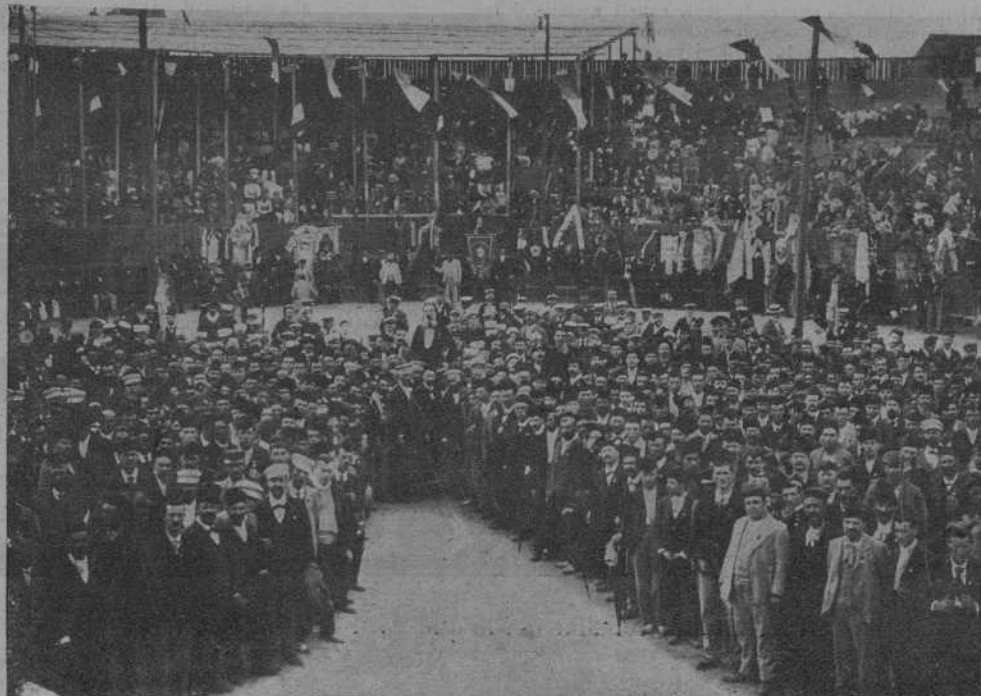

Presentallas rebudas desde que va 'l tranvia eléctrich.

EXCURSIÓ DELS COROS CATALANS AL MITJDIÀ DE FRANSA

Festival á las arenas de Beziers

A las Arenas de Narbona.

De retorn.—Alto del tren expedicionari entre Fitou y Salces, per averias á la máquina.
(Instantáneas de P. COROMINA, fetas expressament pera LA ESQUELLA)

CLAUSURA DE CURS

¡Carbassas, carbassas!
 ¡Hala aquí á triá!
 ¡Carbassas, carbassas!
 ¡Per tothom n' hi há!

Y ara ja 'ls hi enllepolit prou... y m' haig de contenir, porque si anés pel meu gust, no pararia, fins á transcriure tot lo llibre.

LOS VENCIDOS, novela de M. Lorenzo Coria.—Vels'hi aquí una novela moderna, encare que no tinga res de modernista.

L' autor se preocupa de l' actual situació d' Espanya, de las causas que han produhit las sevas presents desgracias y dels medis que al seu entendre poden emplearse para posarhi algún remey.

Valentsé de una acció ben concebuda, s' apodera fácilmente de l' atenció del lector, y l' introduheix dintre de

una honrada familia vasca, junt ab un orfe, amparat desde xich per sos oncles, y educat per ells en lo treball, el decoro y 'l fructuós esperit d' empresa.

Jesús Goicoa, que aixís s' anomena, va creixent, y un viatge qu' efectua á las Repúblicas del Plata li dona ocasió de veure á las collas d' emigrants que van en busca de un treball y un benestar que no troban á casa seva. Son los primers vensuts que ns presenta. Després ne troba de altres establerts en aquells paisos, molts dels quals lograren obrirse camí, per desplegar allí una activitat y un esperit que no tindrian si respiressin l' ayre enrarit de la patria espanyola. Son vensuts també, que s' roviscolan, donant vida á una segona patria. L' autor ens presenta, entre animats quadros de la vida americana, figuras ben conegudas d' espanyols que allí han residit, entre ellas la del famós Paul y Angulo, á qui sense necessitat de anomenar, sab retratar ab poderós relleu.

Quan lo protagonista torna al seu país, escapant á las seduccions de las noyas portenyas que ja 'l tenian mitj marejat, contrau matrimoni ab la seva novia de Tolosa, la gaditana negreta y aixerida, de cor d' àngel y enteniment equilibrat. Son pare, un marino de guerra retirat, es un altre vensut. Després, quan ja es avi se 'n va á la guerra de Cuba, ahont li amputan un bras, y per últim reintegrat de nou á casa seva pert la rahó, apurant aixís las últimas amarguras del venciment.

Un vensut es també 'l tipo de Miguel, el gos de la familia, veterano carlista que sucumbeix sense veure realizats los ensomnis de tota la seva vida, 'ls quals á l' hora de la mort dona per completament frustrats.

Y 'l mateix Jesús, quan després dels desastres s' ilusiona ab la politica regeneradora, y vá á las Corts com á diputat, á sufrir una gran desilusión, no es més que un vensut de la politica honrada y lleal, incompatible, segons l' autor, ab los vicis inveterats que tenen ficadas sas més fondas arrels en lo cor de aquest país desventurat.

No hi ha mes que tancar-se cada hu á casa seva, consagrant-se al amor de la llar y al treball regenerador que proporciona 'l benestar á la familia y aumenta la prosperitat dels pobles.

Aquesta es la tassis de la novela del Sr. Coria, tassis que seria acertada si 'ls esforços individuals que preconisa no s' esterilissin per obra y gracia dels mals governs, causa de la ruina d' Espanya y de la desesperació dels espanyols.

Mes prescindint de la tendència y 'l fi de l' obra, *Los Vencidos* es una novela interessant, que 's llegeix ab gust sobre tot per la faci-

litat ab qu' está escrita. En ella 's revela la ploma de un periodista bregat, acostumada á corre lleugera sobre las quartillas.

Las condicions morals y 'ls sentiments honrats en que s' inspira, la fan mereixedora d' entrar fins en aquellas familias més escrupulosas en materia de novelas.

RATA SABIA.

Diu l' adagi: «Pel juliol, ni dona ni cargol». Y nosaltres estém per ategirhi: «ni teatro».

La temporada d'estiu decan, quan tot just l'estiu comença, per ser molta la gent que se'n va á fora, y per ser l'hora de las funcions, la més calurosa del dia en lo clima de Barcelona.

LIRICH

Ja la companyia de 'n Thuillier ha posat fi á la seva tasca.

Sos últims estrenos foren los següents:

Rosario, drama de 'n Flores García y en Briones, del qual poca cosa de bó pot dirse'n, atés lo gastat de son argument, la pobresa del seu desenllás y la ribombancia del seu diálech.

Es, en suma, un de aquells *rosaris* que acabañ per fer badallar sino als que 'ls resan, als que tenen la desgracia d' escoltarlos.

Raza vencida de 'n López Ballesteros ja es un' altra cosa. En aquest drama 's presenta 'l contrast de las falacias cortesanas ab la franquesa de la gent lliure de montanya. Lo conflicte dramátich está ben trobat y ofereix notable vigor. Algunas situacions, en cambi, adoleixen de cert convencionalisme, inclinante's l' autor al género d' Echegaray.

Lo talent del Sr. López Ballesteros, qu' es un bon escriptor, resplandeix en lo diálech. Lo llenguatge es elevat y está nutrit de ideas y pensaments.

La companyia tracta l' obra ab verdader carinyo, distingintse 'l Sr. Thuillier en la interpretació del protagonista.

TIVOLI

Continuan las representacions de l' afortunada sarsuela *Don Lucas del Cigarral*, puig lo públich admira cada nit més y més las elegancias de la partitura del mestre Vives, tan plena de distinció y de carácter.

Y qué no succehiria si 'l paladar d' una gran part dels espectadors, no estigués tan estragat per las xavacanadas del género xichl....

NOVEDATS

S' han estrenat algunas pessas, que si no son de aquellas que quedan de repertori, logran entretenir agadablement al públich.

Aquí va la llista:

La contradanza d' Eussebi Sierra: es bastant aixerideta,

REGENERACIÓ MUNICIPAL

—¿Que per qué prencb banys de mar?
Com que sembla que ara 'm torso.

el metje me 'ls ha ordenat
per veure si així 'm reforso

encare que d'escassa originalitat. Los actors la representan ab molt acert.

Las casas de cartón, dels germans Alvarez Quintero, es una comedieta que ostenta la marca de fàbrica ab sas situacions còmicas y ab l'abundància de xistes ingénus y espontànios tan propis dels dos autors andalusos.

Guà-guà es un graciós apropòsit ó despropòsit de 'n Felipe Pérez, que no te altre objecte que fer riure al públich ab sas graciosas ocurrencias.

Y per últim *De la China*, comedieta en un acte dels seyors Mario (fill) y Abati, se distingeix més que pe'l seu argument, per la seva fraseologia, y aquesta encare, en algunes ocasions peca de rebuscada.

Los autors castellans provehidors del *Teatro de Lara*, res hi perdrien si procuressen donarli obras que tinguessen una mica més de substancia, que la major part de las qu' estrena.

CATALUNYA

La bella profumiera es una de las operetas de Offenbach que á París va tenir més éxit en los últims temps del imperi.

De un caràcter picaresch molt acentuat, de un sensualisme sense dissimulo, no hi ha que dir com la interpreta la companyia italiana de 'n Gravina, la qual sembla dir: —Aquí, que no peco.

Y en efecte, no peca gens de recatada.

La Morosini te ocasió de lluhir los encants de sa bellesa plástica en lo socorregut paper de Rosa Michón. Obtingué molts aplausos, especialment després de la cansó de la ballarina que tingué de repetir.

En Gravina, encarregat del paper de Cocardiere, feu riure constantment al públich ab las sevas entremaliaduras y plagicitats.

La música de aquesta opereta es ben digna del gran mestre bufo. Te tota l'afuència, tot lo garbo y aquella agradable facilitat y sobre tot aquell *entrain* característich que sabia donar á las sevas obras. ¡Bé se 'n han escrit d'operetas desde qu' all reynava en los Bufos de París; pero no s' ha trobat encare qui l' iguali!...

* *

En la funció de son benefici, en Gravina feu un va-y-tot, representant á més de dos actes de opereta, y una producció en un acte, dos bufonadas del género mes groixut que puga imaginarse. Tals son: la farsa *Gravina bambino di un anno* y la parodia de *Il Trovatore*.

Lo públich se las va pendre molt bé y 'l beneficiat recull molts aplausos, y un bon número de regalos.

EN LOS DEMÉS TEATROS

El *Granvia* ha tancat las portas pera tornarlas á obrir dintre de pochos días.

Los teatros d'estiu *Jardi Espanyol* y *Nou Retiro*, que per no tenir tancas laterals reuneixen inmillorables condicions pera passar las zafogosas vetillas del estiu, sostenen l'interés dels espectadors posant en escena las produccions mes celebradas del género xich.

N. N. N.

ORDRES SERIAS

—Mentres pedregui estant seré, no vull que sortiu de casa.

L' ISTIU

Baixan las collas—de gent feynera,
colrats de cara—pe 'l sol de Juny,
fals esmolada—penjant darrera,
barret de palla,—blanca bandera
y 'l corn que sonan—per tot retruny.

La fals empunyan—y á sa embranzida
cauhen espigas—com pluja d' or
y un cop ja llesta—sa feyna ardida,
ab la bandera—de flors guarnida
amunt se 'n tornan—ab goig al cor.

La terra seca—per la calitxa
de pòls omplena—los cami-rals,
y las roderas—que 'l carro hi pitja
y 'ls peus que hi marca—quí la trepitja
son bella mostra—de actiu trasabals.

Y aixecant núvols—hi fa sa via
la diligencia—que porta ensemps,
als que estiohejan—en la masia,
al fill que ab bona—nota estudia
y als que sols viatjan—per lo bon temps.

A l' una y l' altra—banda de riera
creixen verduras—exhuberants,
y per las canyas—la monjetera
s' hi entertoliga—y la tomaquera
que sembla hi penjau—rubins gegants.

De bellas fruitas—assahonadas
penjolls se veuhen—entre 'l frondós
brancám que ab sa ombra—las te guardadas
per ser delicia—de las miradas
y dels regalo—del nostre cos.

La vila, alegre,—vesteix de festa,
per la cullita—que ha tret dels camps,
ab banderolas,—flors y ginesta,
y te llogada—famosa orquesta
per tocá á plassa—lo ball de rams.

Las gents van totes—endiumenjadas:
en mitj de l' era—hi ha envalet rich;
al mati ofici,—després balladas;
virám á taola,—bonas fontadas...
¡Quan hi ha abundancia—tot es bonichi!

Que be 's respira—l' olor que exhala
dintre 'l boscatje—l' herbám florit,
mirant prats y hortas—vestits de gala,
sentint com canta—fort la cigala
quan lo sol passa—per lo zeniti!

L' ÚLTIM REPATRIAT

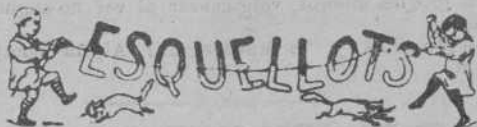
—Vint forem los que del poble
emprenquem junts el vol...

¡forem vint! ... Y á la tornada
¡venir soll!...

Al sé al cap-vespre—d' àurea polsina
cubreix la esfera—lo sol que 'a pon;
y á sa parella—bella fadrina
ben acostada—somiant camina
á arredossarse—prop de una font.

Polsa 'l poeta—lira armoniosa
davant natura—que ab goig sonriu:
puig tot es gloria—color de rosa,
tot es delícia—tot vida hermosa,
tot brilla espléndit—en mitj l' estiu!

SIMÓN ALSINA Y CLOS.

Un any mes y van quatre.

Lo dimars vá complirse l' aniversari de la mort de 'n Frederich Soler (Seraff Pitarra). Mentres tinguem vida hem de recordar lo tribut de dol que vá consagrar Catalunya entera al ilustre fundador del teatro regional.

Los seus restos continuan descansant en la sepultura erigida á n' en Clavé per suscripció pública, sense que haja adelantat un pas l' idea de inaugurar ab ells lo panteó dels Catalans ilustres.

Tampoch s' ha fet efectiu encare 'l compromís de dedicarli una estàtua. La primera pedra signé colgada fá prop de dos anys en la Plassa del Teatró. Pero per demunt d' ella se passeja indiferent un poble que, segons sembla, té en olvit las sevas glorias més legítimas.

Quan lo Doctor Robert va tornar de Madrid digué que 'l govern no faria us del dret de nombrar de R. O. los tinents de arcalde 'el nou Ajuntament. Y en efecte, al constituhirse aquest, de R. O. varen ser nombrats.

Ab la circumstancia especial de que necessitant-se'n deu, á Madrid varen nombrarne onze. Una vegada hi estavan posats, no s' explica com no varen arribar á la dotzena.

En tot aixó qui queda com un home—ara igual que moltes altres vegadas—es lo sabi Doctor, que al empunyar la mangala, s' havia compromés á tornar á la pobra Pubilla la salut.

Fins aquí en lloch d' emplear remeys heróichs de la seva propia preparació, no fa mes que acudir á la Farmacia madrilenya, ahont ja es sabut que donan sempre gat per llebra.

Ab lo qual, la malalta está perduda; pero mes perduda está encare la formalitat del metje de cabecera.

Y á propòsit de arcaldes de R. O.

La vara de Reus ha sigut adjudicada al catalanista D. Pau Font de Rubinat.

El qual, plé de santa indignació ha dit:

—Prote-to enérgicament de que 'l govern de Madrid siga qui nombri als arcaldes catalans.

Y seguidament, plé de santa satisfacció, ha prés la vara clohent el puny ab la major energia.

¡Qué hi farém! Cosas del mon!

En Pau Font no es cap babau.

Pren la vara com á Pau

y protesta com á Font...

Y to! Reus se queda blau.

¡Qué hi farém! Cosas del mon!

La expedició dels coristas de 'n Clavé á Narbona y á Beziers, encare que va sutrir algúns contratemps á causa de la pluja, ha deixat en aquelles dos ciutats del Mitj-día de Fransa 'ls mes honorosos recorts.

A Narbona sobre tot, ahont res s' havia preparat pera rebre als expedicionaris, l'entusiasme es avuy tan gran, que l' Ajuntament ha dit:

—Quan l' any que ve vneu á París, heu de quedarvos aquí, encare que no siga mes que un parell de dias, puig tenim un deute ab vosaltres, y volém pagarlo.

..

Molt ha admirat allí la música del immortal fundador de la institució coral. Narbona y Beziers, son dos pobles artistes, y comprenen tota la hermosura de las creacions genials del inspirat músich poeta catalá.

Pero son además dos pobles democrátichs y admiran la transcendencia social de una institució que ennobleix y dignifica á las classes treballadoras.

Tothom feya elogis de la cultura y la sensatés de aquella massa de obrers catalans, que sense cap traba disciplinaria donaren mostres continuas de que no en va s' apellidar deixebles del gran Clavé.

En lo *meeting* revisionista que va efectuar-se diuenje al Nou Retiro varen posarse en evidencia 'ls verdaders sentiments del poble barceloní respecte al procés de Montjuich.

Una massa inmensa omplia 'l local de gom á gom y s' extenia per las immediacions del edifici. Tots los discursos sigueren acullits ab aplausos delirants, en especial el de 'n Lerroux, plé de valentia.

No 's compren que quan un poble 's desperta ab tant vigor se li regateji la satisfacció que reclama en nom de la justicia.

La febre popular va fentse cada día mes intensa, y haurían de cuidar de que no s' exacerbés 'ls que tenen á la seva má 'l ferla cessar ab un acte de justa reparació.

..

Terminat el *meeting*, á la Rambla de Catalunya, va haverhi algún desordre.

Nosaltres no varem veure mes que voleyar un barrut de copa y un bastó ab borlas, que, segons se 'ns va dir, perteneixian al jefe de ordre públich senyor Plantada.

Casi al mateix temps, una riuhada de gent seguía al Sr. Lerroux y altres oradors del *meeting*, tributantlos una entusiasta ovació.

Días enrera l' única fábrika que proveheix de glas als barcelonins, va amenassar ab suspendre 'l treball, per no saber com havia de arreglarse pera procedir al pago dels consums.

Ben mirat era aquesta la millor ocasió per retirar del mercat aquest article.

¡Avuy ray, que tothom diu lo mateix:—*Estém ben frescos!*

L' estat de 'n Bombita, sembla qu' es bastant satisfactori.

De Madrid va venir expressament el Doctor Bravo per assistirlo.

Y deya un admirador del espasa:

—Aixís han de ser els grans toreros: á la plassa lidiant *reses bravas*, y quan tenen una desgracia, havéntselas ab metjes *Bravos* també!

Els recomano qu' entrin á qualsevol estench, y després de comprar el primer puro que 'ls vingui á ma, encénguinlo y fúminse'l á la salut de la companyia arrendataria.

¿Preguntan per qué?

Senzillament, en celebració de haver repartit la famosa companyia un dividendo de 45 pessetas per acció.

El qual no representa menos de un nou per cent del capital esmersat en lo negoci d' envenenar al poble.

Vegin si aixó sols no val la pena de que ho celebrém de dos maneres: fumant... y escupint.

Lo día de Sant Pere á la tarde, 's representava al Eldorado *La bella profumiera*.

Vingué la escena escabrosa del acte segon, en que las camareras van á despullar á la núvia, que sentint pessigollas, s' escapuleix y 's recirgola, mentres va deixant els seus arreus en las mans de aquelles fins á quedarse poch menos qu' en camisa.

Los espectadors, en aquest critic moment varen presenciar un espectacle inesperat.

Los músichs de l' orquesta enterrats, com tothom sab, al peu del escenari, atrets per la picaresca escena, varen alsarse en massa, sense deixar de tocar, y algúns pera veurho millor fins van pujar de peus sobre las cadiras.

Vels'hi aquí un assumpto per un quadro que podria titularse:—«*També 'ls músichs son homes.*»

Lo recomaném al Sr. Llimona, per si vol pendre la revenja del «*No serà res.*»

Nostre bon amic y company, l' inteligeníssim fotograbador de LA ESQUELLA y *La Campana* D. Pere Bonet, ha sortit pera París, Londres y altres capitals, ab el propòsit d' estudiar sobre 'l terreno los adelantos que en lo seu art s' han introduhit últimament.

Coneixent las poderosas iniciatives del nostre estimat amic, esperém grans resultats d' aquest viatge.

L' altre día, passant pel carrer de Caspe, en lo mes fort del alborot, vaig cassar al vol la següent frase:

—¿Jesuitas y 'ls apedregan? Algún compte 'ls té.

SOLUCIONS

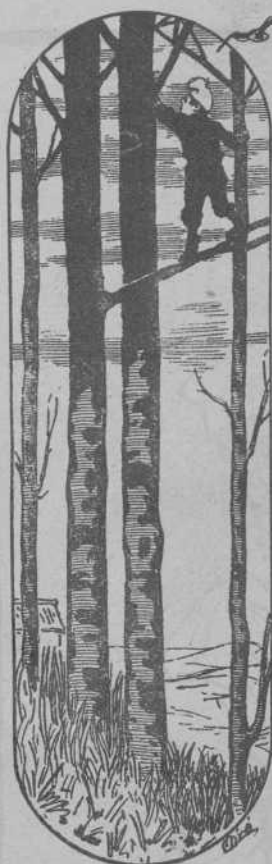
A L' INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—*E pi ja-ni.*
- 2.ª MUDANSA.—*Dou—Deu—Div.*
- 3.ª TRENCA-CLOSCAS.—*La cosa de la Lola.*
- 4.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Carnot.*
- 5.ª GEROGLÍFICH.—*Isaías no me veurás si somias.*

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

ANTONI LÓPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2.

OBRA NOVA

DE
APELES MESTRES

ANUNCI· LLIBRE D' HORAS

Un tomo esmeradament imprés Ptas. 1.

NOVEDAD

LA RESPONSABILIDAD NOTARIAL

PARTE ORGÁNICA DEL NOTARIADO.

(Ley y Reglamento)

POR **Victoriano Santamaría**

Un tomo 8.º Ptas. 5.

MARAVILLAS

NOVELA ORIGINAL

por **E. Gómez Carrillo**

Un tomo 8.º Ptas. 2'50.

OBRA INDISPENSABLE

REMEYS CASULANS

PER

Manel Romeu Guimerá Preu **UNA** pesseta.

PEQUEÑA ENCICLOPEDIA PRÁCTICA DE CONSTRUCCIÓN

Compuesta de 12 tomos en 12.º con numerosos grabados.

1.º Movimientos de tierras, fundaciones, andamiaje.	8.º Pintura, vidriería, decoración, etc., etc.
2.º Materiales de construcción (empleo y resistencia).	9.º Calefacción, fumistería, ventilación.
3.º Fábricas en general.	10. Distribución de aguas, saneamiento.
4.º Carpintería de armar.	11. Cubiertas y sus accesorios.
5.º Carpintería de taller.	12. Leyes y reglamentos relativos á construcción.
6.º Construcciones metálicas.	
7.º Cerrajerías, ferreterías.	

Precio de cada tomo Ptas. 1'50.

DOS OBRAS ARTÍSTICAS DE GRAN ÉXITO

BARCELONA Á LA VISTA

Album de 192 FOTOGRAFÍAS de la capital y sus alrededores, encuadernado con elegantes tapas articuladas y cordones de seda.

Precio: 8 pesetas.

MONTSERRAT Á LA VISTA

ALBUM DE LA HISTÓRICA MONTAÑA CATALANA

Un elegantísimo tomo encuadernado á la inglesa con cordones de seda Ptas. 2.

LOS VENCIDOS | SILVANDIRA

NOVELA ORIGINAL DE

MARTIN LORENZO GORIA

Un tomo en 8.º Ptas. 3.

POR

ALEJANDRO DUMAS (padre)

Un tomo 8.º Ptas. 1.

UNA PROCESSION

ALBUM DE CARICATURAS AL CROMO

POR
FRADERA

Precio: Ptas. 1'50.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l'import en llibransas del Giro Mútno, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

LOS NOUS IMPOSTOS

—Ja ho sabs que 't posan una contribució que 't baldan?
—Com a sereno?
—Com a cantant.